

BESLUIT VAN DE ALGEMENE LEDENVERGADERING VAN DE VGVZ (7 JUNI 2010)

inzake de adviezen van de Commissie Levensbeschouwelijke Legitimatie en de Commissie Ambtelijke Binding vastgesteld te Amsterdam door de Algemene Leden Vergadering van de VGVZ onder voorzitterschap van dhr. Ruud Lubbers op 7 juni 2010

TEN GELEIDE

De leidende vraag voor het bestuur in de afgelopen jaren is geweest: hoe zorgen we er voor dat het beroep geestelijk verzorger toekomstbestendig is? In de afgelopen jaren is het bestuur van de VGVZ naar aanleiding van de discussies over het beroepsregister de initiatiefnemer geweest tot een intensief traject, waaraan vele belanghebbende partijen hebben meegewerkt. Hierbij stond en staat het perspectief voor ogen, dat het beroep geestelijk verzorger door de overheid is erkend, in wetgeving is verankerd (beroepsbescherming) en zo verder een inhoudelijk statuut kan ontwikkelen. In dit complexe proces zijn verschillende stappen gezet, die er voor gezorgd hebben, dat ten dienste van de leden nu helderheid is verkregen over de voornaamste vraagstukken.

Ten dienste van de ALV van 7 juni 2010 is toegewerkt naar een besluit over de voornaamste kwestie, die aan verschillende gremia is voorgelegd; die van de ambtelijke binding van haar leden aan een achtergrondgenootschap als een eis van lidmaatschap van de beroepsvereniging. Uit de interne en externe rapportage blijkt, dat begaanbare wegen hiertoe worden aangegeven maar dat het proces nog niet is voltooid. Het bestuur van de VGVZ is dankbaar voor de helderheid, die hierdoor is geschapen, en die in de bijbehorende documentatie aan de leden ter beschikking wordt gesteld om zichzelf een oordeel te vormen en dit uit te spreken op de deze ledenvergadering.

Uit de beraadslagingen van de afgelopen jaren komt naar de mening van het bestuur uiteindelijk naar voren, dat in samenspraak met andere partijen een beslissende stap in de richting van de overheid gezet kan worden, waarin alle overwegingen kunnen worden meegenomen en meegewogen. Het is aan de leden om zich op basis van het proces en de voorliggende analyses over dit bestuursvoorstel uit te spreken. Dit betekent, dat het bestuur nu niet een finale beslissing wil nemen, maar een belangrijke stap voorwaarts wil zetten om in samenspraak met de gesprekspartners die tot op heden bij het proces betrokken zijn geraakt het draagvlak voor een finaal besluit verder te vergroten

Als bestuur van de VGVZ vertrouwen wij er op, dat de leden zich goed zullen voorbereiden op deze vergadering, die van cruciaal belang zou kunnen zijn voor de toekomst en met name voor de borging van het vak. De datum van verspreiding van deze stukken laat voldoende ruimte om zich in decentraal verband voor te bereiden op deze vergadering om goed geïnformeerd en weloverwogen tezamen een besluit te kunnen nemen.

OVERWEGINGEN

Het bestuur heeft in de afgelopen drie jaar een intensief proces doorlopen, waarin het gesprek met vele partijen is gezocht. De neerslag van dit proces is in grote lijnen beschreven in VGVZ-Cahier 4 'Ambtelijke Binding'.

Het doorlopen proces heeft het bestuur o.a. meer inzicht gegeven in de grondslagen van het huidige bestel waarbinnen de intramurale geestelijke verzorging in de zorg momenteel functioneert:

T.a.v. het huidige bestel heeft het bestuur overwogen dat:

- de wetgever er waarde aan hecht dat iedere Nederlandse burger in vrijheid zijn of haar godsdienst of levensbeschouwing kan beleven¹;

---

¹ Ieder heeft het recht zijn godsdienst of levensovertuiging, individueel of in gemeenschap met anderen, vrij te belijden, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet. Grondwet, artikel 6, eerste lid.

- de wetgever heeft geconstateerd dat burgers die langer dan 24 uur afhankelijk zijn van een instelling dit grondrecht zonder aanvullende wetgeving onvoldoende vorm kunnen geven²;
- de wetgever heeft gemeend dat om bovenstaande redenen in dergelijke situaties ‘ordenend overheidsoptreden onder meer inzake de financiering’ gepast is³;
- de wetgever heeft gemeend er verantwoordelijkheid voor te moeten dragen, dat burgers die langer dan 24 uur afhankelijk zijn van een instelling middels een wettelijk vastgelegd recht op geestelijke verzorging dit grondrecht toch in voldoende mate kunnen uitoefenen⁴;
- de wetgever de overtuiging is toegedaan ‘dat deze bijzondere verantwoordelijkheid niet wegneemt dat de genootschappen zelf verantwoordelijk zijn en blijven voor de aard en de inhoud van de geestelijke verzorging in categoriale instellingen’⁵;
- ‘deze verantwoordelijkheid met name tot uitdrukking komt doordat de genootschappen geestelijke verzorgers ter beschikking stellen voor de categoriale geestelijke verzorging. Het is de taak van de overheid hen in staat te stellen de geestelijke verzorging daadwerkelijk aan te bieden aan personen die verblijven in categoriale instellingen’⁶;
- het huidige bestel is gebaseerd op een precair evenwicht waarin de overheid faciliteert en de kerkelijke en levensbeschouwelijke instellingen / genootschappen mandateren;
- geestelijk verzorgers in het huidige bestel geacht worden te werken als drager van een geestelijk ambt;
- maatschappelijk erkende levensbeschouwelijke organisaties op grond van gelijke behandeling door de overheid toegang tot het bestel kunnen vragen;
- het bestel in principe open staat voor burgers die de in de samenleving breed beleefde ongebonden spiritualiteit willen organiseren, bijvoorbeeld door de oprichting van een Genootschap of Raad voor Ongebonden Spiritualiteit⁷;
- de meeste op de expertmeeting van 2007 aanwezige partijen zich onvoldoende bewust waren van de samenhang tussen ambt, autorisatie, vrijplaats, wetgeving en financiering van de geestelijke verzorging;
- de Commissie Levensbeschouwelijke Legitimatie (CLL) en de Commissie Ambtelijke Binding (CAB) de bovenstaande verbanden op uitstekende wijze hebben blootgelegd en geanalyseerd en op basis daarvan eigen voorstellen hebben ontwikkeld.

Het bestuur heeft overwogen dat de Commissie Levensbeschouwelijke Legitimatie heeft getracht nieuwe wegen te zoeken buiten het bestaande bestel en:

- Aan de leden van de VGVZ als voorstel een model heeft voorgelegd met de volgende elementen:
  - dat de geestelijke verzorging niet langer gezien kan worden als een activiteit van levensbeschouwelijke genootschappen op het terrein van de zorg⁸;

² De commissie Hirsch Ballin stelde in haar rapport ‘Overheid, godsdienst en levensovertuiging’, geschreven in opdracht van het kabinet Lubbers III, dat zij van mening was dat de uitoefening van dit grondrecht door burgers die afhankelijk zijn van een instelling niet of in te beperkte mate vrijelijk kan worden gerealiseerd. M.a.w. de commissie stelt dat burgers die in dergelijke omstandigheden komen te verkeren hun grondwettelijk recht op de beleving van hun levensovertuiging moeten kunnen vormgeven binnen de muren van de instelling. De commissie denkt hierbij aan specifieke groepen van personen die in een situatie verkeren waarin de reguliere geestelijke verzorging verminderd of niet bereikbaar is. Genoemd worden detentie, militaire dienst en opname in een zorginstelling.

³ Rapport *Overheid, godsdienst en levensovertuiging*, p. 86.³

⁴ De commissie Hirsch Ballin ziet het als een taak van de overheid voor diegenen die in een dergelijke situatie verkeren geestelijke verzorging ter beschikking te stellen. De commissie stelde zich op het standpunt dat het hier gaat om ‘steunverlening ter versterking van de uitoefening van een grondrecht’. Deze gedachte heeft later zijn beslag gekregen in de thans nog geldende wet- en regelgeving. Momenteel is het recht van burgers op geestelijke verzorging in instellingen verankerd in de Penitentiaire Beginselenwet, de Wet op de Jeugdzorg en de Kwaliteitswet op de Zorginstellingen.

⁵ Rapport ‘Overheid, godsdienst en levensovertuiging’, p. 49.

⁶ Rapport ‘Overheid, godsdienst en levensovertuiging’, p. 49.

⁷ Het gaat hier om een niet te onderschatten groep burgers. De verkenning ‘Geloven in het publieke domein’ van de WRR spreekt van ruim een kwart van de Nederlandse bevolking (p. 176). Deze groep burgers vormt de potentiële achterban in het geval een Genootschap voor de Ongebonden Spiritualiteit daadwerkelijk zou worden opgericht. De groep kenmerkt zich volgens de verkenning als volgt: ‘De ongebonden spirituelen verschillen sterk van de overige gebonden religieuzen (moslims) en de categorie christenen. Deze nieuwe categorie is minder op religie en het leven naar geloofsregels gericht en divers samengesteld. Wat deze categorie gemeen heeft is een sterke gerichtheid op spiritualiteit, harmonie en een hogere wereld. Ook scoren degenen die hiertoe behoren hoger dan christenen en overige gebonden religieuzen (moslims) op zelfbeschikking en emancipatie. Bij hen blijkt de spiritualiteit tot uiting te komen in een transcendente, intrinsieke motivatie die losstaat van doctrine en een grote rol toekent aan de eigen intuïtie’ (p. 184/5).

- dat het in de beroepsstandaard gehanteerde begrip ambtshalve niet hoeft te worden geïnterpreteerd als verwijzing naar een geestelijk ambt⁹;
  - dat de toegang tot het beroep geborgd zou moeten kunnen worden door middel van een eed of belofte ten overstaan van de representatie van de beroepsvereniging¹⁰;
  - dat een geestelijk verzorger *naast* de af te leggen eed facultatief drager van een geestelijk ambt kan zijn of blijven met name i.v.m. het legitiem kunnen uitvoeren van rituelen of sacramenten¹¹;
  - dat de commissie levensbeschouwelijke legitimatie van mening is dat de huidige verantwoordelijkheidsverdeling tussen overheid en zendende instanties vervangen dient te worden door een model waarin de individuele geestelijk verzorger de drager is van de spirituele identiteit¹²;
- heeft geconstateerd dat de geraadpleegde leden van de VGVZ verdeeld zijn over het door de commissie voorgedragen model.¹³

Het bestuur heeft overwogen dat de Commissie Ambtelijke Binding heeft getracht het huidige bestel te handhaven en uit te breiden en:

- een model heeft voorgelegd waarin de klassieke ambtelijke binding blijft bestaan¹⁴ en waarnaast een beëdigingmodel kan worden ingesteld (dual systeem)¹⁵;

⁸ Gespreksnota Commissie Levensbeschouwelijke Legitimatie.: 'Was geestelijke verzorging voorheen een activiteit van levensbeschouwelijke instituten op het terrein van de zorg (zoals geïmpliceerd in bijv. de term 'ziekenhuispastor'), nu wordt de geestelijke verzorging gezien als een zelfstandige discipline, die behoort tot het totale zorgaanbod van die instelling.' In VGVZ cahier 4 pag. 66

⁹ Gespreksnota Commissie Levensbeschouwelijke Legitimatie.: 'Het begrip ambtshalve wordt in de beroepsstandaard niet gedefinieerd. Een geestelijk verzorger bekleedt blijkbaar een 'ambt' maar wie dat ambt verleent en wat het inhoudt wordt in de beroepsstandaard niet geformuleerd. Vanuit de historie van ons beroep is de eerste associatie dat de term verwijst naar een geestelijk ambt: priester, predikant, imam, rabbijn, pandith, raadsman/-vrouw. Dit is - hoe voor de hand liggend ook - niet de enig mogelijke interpretatie. Naast kerkelijke/religieuze ambtelijkheid bestaat er immers ook een maatschappelijk-publieke ambtelijkheid: die van burgemeester, rechter, notaris, advocaat. Ambt en ambtelijkheid zijn dus begrippen die ook los van de levensbeschouwing betekenis hebben en in verschillende contexten een eigen invulling kunnen krijgen.' In VGVZ cahier 4 pag. 66

Overigens moet worden opgemerkt dat in de nota van de NZR de begrippen ambtshalve en professioneel wel zijn geformuleerd, met als doel de verantwoordelijkheden van de zorginstellingen en van de zendende instanties aangaande toezicht op het functioneren van de geestelijke verzorger helder te bepalen (zie de Bijlage I in het rapport van de Commissie Ambtelijke Binding).

¹⁰ Gespreksnota Commissie Levensbeschouwelijke Legitimatie.: 'De borging van het ambt geestelijk verzorger zou vorm kunnen krijgen door middel van een eed/belofte, gekoppeld aan een toelatingsgesprek. In het toelatingsgesprek gaat het om het toetsen van de hermeneutische competentie van de geestelijke verzorger met betrekking tot zichzelf. Met name gaat het om het vermogen tot metareflectie dat daarin is geïmpliceerd. Dat is een reflectie op de eigen spirituele en levensbeschouwelijke positie te midden van levensbeschouwelijke en spirituele diversiteit en de wijze waarop deze functioneert ten dienste van de cliënt. De toetsing heeft betrekking op hermeneutisch vermogen, authenticiteit, verantwoording, communicatief vermogen en dienstbaarheid. ... Deze eed/belofte wordt afgelegd ten overstaan van een representatie van de VGVZ. De VGVZ krijgt daarmee als vanzelf de status van 'corpus'. Zij vormt dan immers een gemeenschap van beroepsoefenaars die zich verbinden aan een aantal waarden en normen van beroepsuitoefening en die daar op toezien.' In VGVZ cahier 4 pag. 69

¹¹ Gespreksnota Commissie Levensbeschouwelijke Legitimatie.: 'De VGVZ zou de genoemde aspecten van ambtelijkheid kunnen borgen in het ambt Geestelijk Verzorger. Toelating tot het register wordt vervolgens voor alle leden gekoppeld aan deze borging. Daarnaast kan iemand ambtsdrager blijven vanuit de eigen levensbeschouwelijke traditie in verband met de inhoudelijke verworteling en het legitiem kunnen uitvoeren van rituelen en/of sacramenten. Deze specifieke borging hoort tot de beslissingsbevoegdheid van de kerken en levensbeschouwelijke instituten en gaat buiten de VGVZ om. Zij krijgt haar beslag in de driehoek geestelijk verzorger - levensbeschouwelijke institutie - zorginstelling.' In VGVZ cahier 4 pag. 68

¹² Gespreksnota Commissie Levensbeschouwelijke Legitimatie.: 'Men staat niet langer een levensbeschouwelijk gebonden geestelijke verzorging voor maar een die zich in algemene zin op levensbeschouwing richt. De eigen spiritualiteit is daarbij niet onbelangrijk, maar hoeft niet institutioneel geborgd te worden. Het individu zelf (zowel zorgvrager als geestelijk verzorger) is drager van de spirituele identiteit met bijbehorende verantwoordelijkheid' In VGVZ cahier 4 pag. 66

¹³ Aanbevelingen Commissie Levensbeschouwelijke Legitimatie.: 'In de gesprekken blijkt dat het voorgestelde ambt van Geestelijk Verzorger, geborgd in de VGVZ, nog veel ruis geeft, maar ook nieuwsgierigheid prikkelt en enthousiasme oproept. Ongeveer de helft van de deelnemers vindt deze mogelijkheid zeer de moeite van het onderzoeken waard, anderen vinden het op dit moment te vergaand. Meer dan de helft ziet als mogelijkheid dat deze 5 punten ook door middel van een eed of belofte geborgd kunnen worden. Sommigen vragen zich af of het kwaliteitsregister al niet voldoende borging kan zijn, anderen kiezen voor het handhaven van de huidige situatie (ambtelijke zending vereist; daarnaast mogelijkheid van hardheidsclausule)' Rapport CLL Aanbevelingen aan het bestuur. In VGVZ cahier 4 pag. 70

¹⁴ Alle problemen en dilemma's ten spijt is de CAB van mening dat de ambtelijke binding van belang is en blijft. Het ambt vertegenwoordigt in cultureel-historisch en religieus/levensbeschouwelijk opzicht een legitieme uitdrukking van de zorg die namens achtergrondgenootschappen in het publieke domein wordt aangeboden', Rapport CAB, In VGVZ cahier 4 pag. 89
'De CAB is eensgezind in de opvatting, dat de ambtelijke binding recht van bestaan houdt als inhoudelijk en formeel kenmerk van de geestelijke verzorging', Rapport CAB, In VGVZ cahier 4 pag. 95

'Houd vast aan de professionele en ambtshalve karakterisering van het beroep van geestelijk verzorger met het oog op een wettelijk verankerde presentie van de geestelijke verzorging in het publieke domein van de samenleving'. Rapport CAB, In VGVZ cahier 4 pag. 96

- over de invoering van het duale systeem geen volledige consensus heeft kunnen bereiken¹⁶

Het bestuur heeft overwogen dat uit de conferentie met zendende instanties¹⁷, het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken (CIO), de leden van de CAB en het VGVZ-bestuur is gebleken dat:

- de zendende instanties en het CIO vast houden aan de noodzakelijkheid van een ambtelijke binding voor werkzame geestelijk verzorgers
- de zendende instanties, het CIO en de CAB beseffen dat de groep zogenoemde ongebonden¹⁸ geestelijk verzorgers omwille van een juist begrip nader gedifferentieerd moet worden in verschillende deelgroepen i.c.
  - de deelgroep die om bijzondere redenen geen zending kan ontvangen van het genootschap waarmee men zich verbonden voelt, maar deze wel graag zou willen hebben
  - de deelgroep die gerekend kan worden tot de ongebonden spirituelen, een kwantitatief en kwalitatief herkenbare en beschrijfbaar¹⁹ groep
  - de deelgroep die los van enige vorm van herkenbare spiritualiteit algemene geestelijke verzorging wil bieden
- de bestaande zendende instanties en het CIO geen verantwoordelijkheid kunnen dragen voor de totale groep ongebonden geestelijk verzorgers maar wel willen differentiëren tussen de deelgroepen en daar beleid op willen ontwikkelen
- een deel van de leden van de CAB en de aanwezigen er op wijst dat besluitvorming over de ongebonden geestelijke verzorging nader gesprek vergt met representanten van de hierboven onderscheiden deelgroepen
- de zendende instanties, het CIO en de leden van de CAB bepleiten dat eveneens gesprekken gevoerd worden met Moslim- en Hindoeorganisaties en vertegenwoordigers van het Jodendom
- de zendende instanties en het CIO verklaard hebben zich mede probleemeigenaar te voelen van de toekomst van (de organisatie van) de geestelijke verzorging in Nederland en met dat doel een gezamenlijk commitment willen aangaan
- de zendende instanties en het CIO zich gevoelig hebben getoond voor het argument dat het huidige bestel principieel open zou moeten staan voor een (nog niet bestaand) Genootschap voor Ongebonden Spiritualiteit
- de zendende instanties, het CIO en de leden van de CAB zich kunnen vinden in een gemeenschappelijke poging van zendende instanties en beroepsvereniging om bij de overheid te bepleiten dat verbeterde wetgeving (o.a. titelbescherming) tot stand komt
- de zendende instanties en het CIO bereid zijn om tezamen met de beroepsvereniging een gestructureerd gesprek met de werkgevers in de zorg aan te gaan
- de zendende instanties bereid zijn om samen met de beroepsvereniging te bezien op welke wijze het beroepsregister in het gesprek met werkgevers en overheid een plaats kan krijgen en daarbij te zoeken naar een juiste verdeling van verantwoordelijkheden t.a.v. bevoegdheid en bekwaamheid

Het bestuur heeft overwogen dat:

---

¹⁵ 'Het beëdigingsmodel voorziet in erkenning van de professional langs de lijn van de professionele organisatie. De geestelijk verzorger die lid wil worden van de VGVZ en in het register wil worden opgenomen, committeert zich via het afleggen van een eed aan de beroepsuitoefening volgens de Beroepsstandaard. De eed zou betrekking moeten hebben op een gedragscode en op een inhoudelijke component, waarbij schatplichtigheid aan het onderhouden van de levensbeschouwelijke competentie het centrale aspect is. De eed zou niet tegenover de VGVZ zelf moet worden afgelegd, maar tegenover een door de VGVZ op te richten stichting (model van de registratie)' Rapport CAB In VGVZ cahier 4 pag. 92

¹⁶Voor de een biedt het beëdigingsmodel een welkome uitkomst uit een langdurige impasse, een ander kan met de aanbeveling krap aan leven, gelet op de realiteit waarvoor nu eenmaal een oplossing moet worden gezocht, Rapport CAB, In VGVZ cahier 4 pag. 95

¹⁷ Op de conferentie waren de drie grote zendende instanties aanwezig i.c. het RKK, Rooms Katholiek kerkgenootschap, de PKN, Protestantse Kerk in Nederland en het HV, Humanistisch Verbond

¹⁸ Daar waar in dit besluit in algemene zin aan ongebondenen wordt gerefereerd worden de drie deelgroepen bedoeld die onder dit aandachtstreepje zijn onderscheiden. Soms is uit de context duidelijk dat één van de onderscheiden deelgroepen is bedoeld.

¹⁹ Zie voetnoot 7

- de diensten geestelijke verzorging bij justitie en krijgsmacht onverkort vasthouden aan de klassieke ambtelijke binding;
- toetreding van geestelijk verzorgers werkzaam bij justitie en krijgsmacht tot register en vereniging alleen mag worden verwacht als de klassieke ambtelijke zending wordt gehandhaafd.

Het bestuur heeft overwogen dat in het huidige bestel:

- geen rekening is gehouden met de mogelijkheid dat opleidingen zouden kunnen ontstaan die opleiden tot geestelijk verzorger zonder ambtelijke binding
- het beroep geestelijk verzorger geen titelbescherming kent waarin het ambtshalve aspect van de professionaliteit van de geestelijk verzorger verplicht is gesteld
- raden van bestuur van zorginstellingen derhalve vrij zijn om geestelijk verzorgers zonder ambtelijke binding aan te stellen
- daar waar de overheid zelf werkgever is (justitie en krijgsmacht) zij zich strikt houdt aan de intenties van het huidige bestel en derhalve geen geestelijk verzorgers zonder ambtelijke binding toelaat
- geestelijk verzorgers zonder een ambtelijke binding om die reden uitsluitend werk hebben gevonden in de zorg
- onvoldoende is voorzien in de borging van de levensbeschouwelijke competentie van de geestelijk verzorgers die zonder ambtelijke binding werkzaam zijn in de zorg, omdat worteling in een traditie ontbreekt
- het ontbreken van een voldoende borging van de levensbeschouwelijke competentie van deze groep geestelijk verzorgers bijzondere aandacht vraagt van de beroepsvereniging (VGVZ) en het beroepsregister (SKGV) om te bevorderen dat in samenspraak met zendende instanties, CIO en representanten van de ongebonden geestelijke verzorging langs andere weg in de borging van de levensbeschouwelijke competentie wordt voorzien²⁰

CONCLUSIES

Het bestuur heeft, alle bovenstaande overwegingen in aanmerking nemende, geconcludeerd dat:

- zorgvuldig omgegaan moet worden met het huidige bestel omdat de samenhang tussen wetgeving, financiering, vrijplaats, verschoningsrecht en geestelijke ambt aan geestelijk verzorgers binnen de zorginstellingen een bijzondere plek geeft en het uiteenhalen en veranderen van deze elementen goed in hun consequenties moet worden doordacht
- het beroep van geestelijk verzorger door de autorisatie door de zendende instanties binnen de zorginstelling een bijzondere positie inneemt die waarborgt dat cliënten, patiënten en bewoners vrije toegang hebben tot geestelijke verzorging en omgekeerd
- de uitgangspunten zoals geformaliseerd in de beroepsstandaard goed aansluiten op de bestaande wet- en regelgeving en op de inhoudelijke onderbouwing van het belang van de autorisatie door een erkend levensbeschouwelijk genootschap²¹;
- het management van zorginstellingen zich doorgaans onvoldoende bewust is van de bovenstaande grondslag voor wetgeving en financiering van de geestelijke verzorging;

²⁰ Gedacht wordt hier aan de deelgroepen 'ungebonden spirituelen' en 'algemeen geestelijk verzorgers'

²¹ Beroepsstandaard, p. 14.5, 'De geestelijk verzorger heeft als *ambtsdrager* een identiteit die gelegitimeerd is door een maatschappelijk erkend levensbeschouwelijk genootschap. Die identiteit kan weliswaar worden onderscheiden, maar niet los gezien van de professionaliteit. Voor de VGVZ is het ambtshalve aspect van belang, omdat het domein van de geestelijke verzorging nooit 'neutraal' is en altijd vraagt om een positiebepaling van de geestelijk verzorger. De geestelijk verzorger heeft daarbij altijd een open houding naar andere levensbeschouwingen. Een authentieke omgang met de eigen levensbeschouwing is daarvoor noodzakelijk. Het ambt en de eigen spiritualiteit behoren zo tot het hart van de professionele identiteit.'

- door dit gebrek aan besef van het speciale karakter van de geestelijke verzorging bij het management de diensten geestelijke verzorging met regelmaat onnodig worden belemmerd bij de vrije uitoefening van hun werk en / of worden beknot in formatie;
- de zendende instanties onderstrepen dat het van belang is om de betekenis van het ambt voor de beroepspraktijk in samenspraak met de beroepsvereniging opnieuw te doordenken, met name de door de CAB genoemde levensbeschouwelijke competentie ²²;
- de zendende instanties bereid zijn om samen met het CIO verbeterde wetgeving bij de minister te bepleiten, die de speciale positie van de geestelijke verzorging recht doet, voorkomt dat onevenredig wordt bezuinigd en voorkomt dat de vrije toegang tot patiënten, cliënten en bewoners wordt belemmerd;
- de visie van de commissie levensbeschouwelijke legitimatie (invoering van het eedmodel ter vervanging van het ambtelijk model) geen draagvlak heeft bij de zendende instanties, het CIO en de overheid en er toe zal leiden dat de band met de zendende instanties zal afnemen en geleidelijk aan zal worden doorgesneden en daarmee ook voor het uitoefenen van het beroep geestelijk verzorger consequenties met zich meebrengt op het gebied van de financiering die niet gewenst zijn.
- de visie van de CLL de grenzen van het huidige bestel overschrijdt en er toe zal leiden dat het beroep van geestelijk verzorger haar speciale wettelijke status, financieringsgrondslag en vrijplaats meer en meer zal verliezen;
- de visie van de CAB de grenzen van het huidige model eerbiedigt maar wil uitbreiden met de mogelijkheid ook niet gebonden geestelijk verzorgers toegang tot het beroep te geven;
- de dragers van het bestel in principe open staan voor een gezamenlijke zoektocht naar de mogelijkheden voor erkenning van deelgroepen ongebondenen
- het bestel in principe open staat voor niet gebonden geestelijk verzorgers²³ als zij een achterban representeren via een (nog niet bestaand) Genootschap voor Ongebonden Spiritualiteit²⁴, welke zorg kan dragen voor de ambtelijke borging van de niet gebonden geestelijk verzorgers;
- het aan het spel der maatschappelijke krachten is om tot de oprichting van een dergelijk Genootschap te komen en dat het aan een dergelijk Genootschap is voorbehouden om erkenning door de overheid en toegang tot het bestel te vragen. Dit is uitdrukkelijk niet aan het bestuur van de VGVZ. Wel overweegt het bestuur van de VGVZ bij representanten van ongebondenen de oprichting van een dergelijk genootschap te bepleiten.

Het bestuur ziet zich op de volgende positie:

- de VGVZ onderschrijft de grondslagen van het bestel en handhaaft de in de beroepsstandaard omschreven beroepsidentiteit ‘professioneel *en* ambtshalve’
- de VGVZ geeft er de voorkeur aan dat geestelijk verzorgers met ambtshalve binding hun levensbeschouwelijke competentie borgen door worteling in een maatschappelijk erkende en herkenbare levensbeschouwelijke traditie

²² Het artikel van Dr. Habil. Stefan Gärtner in het Tijdschrift voor Geestelijke Verzorging nr. 56, p. 58-65 biedt voor de inhoudelijke versterking van de betekenis van het ambt voor de beroepspraktijk diverse waardevolle noties. Te denken valt aan zijn opmerking (p. 63/4) dat ‘Het zorgaanbod suggereert dat alles maakbaar is of in elk geval zou moeten zijn. Van de verschillende professionals in de organisatie wordt een effectieve bijdrage hieraan verwacht, dus ook van de geestelijke verzorging. Omdat zij zich heeft geprofessionaliseerd dreigt ze ook zelf op te gaan in deze maakbaarheidsideologie..... De professionalisering van de geestelijke verzorging kan worden geïnterpreteerd als een adequate strategie om mee te kunnen dingen in de strijd om de financiële middelen. Aan de andere kant dreigt zo het gevaar dat men mee wordt gezogen in deze beweging. Juist de koppeling aan de kerkelijke (genootschappelijke) gemeenschap kan hier een ankerpunt bieden. Gärtner pleit voor een ‘levende binding met het eigen achtergrondgenootschap’ (p. 63) om zo het profetisch-kritische element vorm te geven in de zorginstelling. Van belang in dit verband is ook de opmerking van dr. Martin Walton in het zelfde nummer van TGV waarin hij stelt dat ‘het meest relevante aspect van het ambt ten aanzien van de geestelijke verzorging niet in de eerste plaats ligt in de ‘binding’ of ‘legitimering’ maar in de erkenning van de kwaliteiten van iemand om een bepaalde rol te vervullen in of namens een gemeenschap’(p. 69). Zowel de Commissie Levens beschouwelijke Legitimatie als de Commissie Ambtelijke Binding leveren - bijvoorbeeld rond het begrip levensbeschouwelijke competentie – de nodige bouwstenen die met de zendende instanties kunnen worden besproken.

²³ Gedacht wordt hier aan de deelgroepen ‘ongebonden spirituelen’ en ‘algemeen geestelijk verzorgers’

²⁴ De term ongebonden zou dan dienen te worden veranderd

- de VGVZ wil en kan de groep in de praktijk van de zorg werkzame ongebonden geestelijk verzorgers niet negeren en wil in samenspraak met partners het voortgaande gesprek met hen zoeken

Het bestuur heeft tenslotte geconcludeerd dat het gehele proces dat tot op heden doorlopen is vele inzichten heeft opgeleverd en vele partijen bij elkaar heeft gebracht en dat oplossingsrichtingen voorzichtig zichtbaar worden, maar dat meer tijd en overleg met een bredere groep nodig is om uiteindelijk tot definitieve stappen te komen. Gemeenschappelijk commitment en het nemen van gemeenschappelijke stappen die nodig zijn om tot verbeterde wetgeving en titelbescherming te komen is wenselijk. Einddoel is het bereiken van verbeterde wetgeving en titelbescherming in een bestel dat door alle partijen kan worden gedragen.

BESLUIT

Het bestuur heeft gezien bovenstaande overwegingen en conclusies besloten:

- voorsnog de statutaire voorwaarde van ‘binding hebben met een kerkgenootschap of een ander genootschap op levensbeschouwelijke grondslag’ als voorwaarde voor het lidmaatschap van de vereniging en het register te handhaven;
- voorsnog de in de beroepsstandaard geformuleerde ‘beroepsdefinitie ‘professioneel en ambtshalve’ te handhaven;
- voorsnog de staande praktijk te handhaven dat diegenen die zichzelf plaatsen binnen één van de door de overheid als genootschappen erkende tradities -daar openlijk blijk van geven en daarnaast de vereiste opleiding hebben genoten, maar die omwille van redenen die indruisen tegen de geest van artikel 1 van de grondwet geen zending kunnen ontvangen- via een hardheidsclausule het volwaardig lidmaatschap van de vereniging kunnen verwerven.²⁵

Het bestuur wil zich in het verlengde van dit besluit inspannen om:

- de contacten met CIO en zendende instanties te intensiveren
- in samenwerking met CIO en zendende instanties te komen tot een grotere betrokkenheid van de zendende instanties bij de werkzame geestelijk verzorgers;
- in samenspraak met CIO, zendende instanties en vertegenwoordigers van overheid, werkgevers, zorgverzekeraars en opleidingen komen tot een voor allen herkenbare nadere uitwerking van het begrip levensbeschouwelijke competentie, als uitwerking van de professionalisering van de geestelijke verzorging in de zorg, zoals binnen de kaders van de Beroepsstandaard zijn aangegeven
- in samenspraak met CIO en zendende instanties het gesprek te zoeken met representanten van de niet gebonden
- de ongebondenen te ondersteunen in de gesprekken met de zendende instanties
- verbeterde wetgeving voor de categoriale geestelijke verzorging (titelbescherming) tot stand te brengen samen met CIO en zendende instanties;
- in samenwerking met CIO en zendende instanties en in overleg met de betrokken minister(s) en de uitvoeringsorganen (College voor Zorgverzekeringen) de verbeterde wetgeving goed te communiceren met de Raden van Bestuur van de zorginstellingen en de zorgverzekeraars.
- te komen tot een brede vereniging van categoriale geestelijke verzorgers;
- een overlegtraject met de belanghebbende academische opleidingen op te zetten
- te komen tot een breed gedragen beroepsregister van categoriale geestelijke verzorgers;

Om de bovenstaande inspanningen vorm te geven besluit het bestuur om:

²⁵ Het bestuur houdt met deze clausule vast aan artikel 1 van de grondwet, dat handelt over het gelijkheidsbeginsel en discriminatieverbod: ‘Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.’

- een ‘*Regiegroep Toekomstig Bestel Geestelijke Verzorging*’ in het leven te roepen die bestaat uit vertegenwoordigers van de VGVZ, de SKGV, de RKK, de PKN, het HV en het CIO die zich allen hebben gecommitteerd aan de zoektocht naar het best mogelijke toekomstige bestel voor de organisatie van de geestelijke verzorging. Daarnaast zoekt de VGVZ in overleg met deze partijen een goede vertegenwoordiging van overheid, zorgverzekeraars, werkgevers en opleidingen, zodat het overleg van meet af aan gedragen wordt door alle belangrijke spelers. De VGVZ is samenroepster en initiatiefneemster maar het gaat hier uitdrukkelijk niet om een bestuurscommissie maar om een regiegroep die door meerdere partijen wordt gedragen. De regiegroep zou ondersteund moeten worden door een ambtelijk secretaris en dient te worden voorgezeten door een door de Regiegroep te kiezen onafhankelijke en ter zake kundige voorzitter met voldoende maatschappelijke statuur.
- de regiegroep als vertrekpunt VGVZ Cahier 4 mee te geven waarin het gehele proces tot op heden op hoofdlijnen is vastgelegd
- de regiegroep te verzoeken:
  - onderzoek te laten doen naar in ieder geval: de aard en omvang van de onderscheiden deelgroepen geestelijk verzorgers, zowel binnen als buiten de VGVZ en het gesprek met hen aan te gaan
  - te inventariseren welke wensen en problemen er per deelgroep zijn, te bepalen in welke volgorde deze ter hand genomen moeten worden, te bepalen met welke partijen gesprek nodig is om de gewenste oplossingen te realiseren en deze gesprekken aan te gaan
  - Te onderzoeken hoe op een eigentijdse wijze de ambtelijkheid van de geestelijke verzorging in de zorg kan worden geborgd, rekening houdend met de uitkomsten van het WRR-onderzoek, met de professionaliteit van de geestelijke verzorging, zoals verwoord in de Beroepsstandaard en daarbij uitdrukkelijk de mogelijkheid van de borging van ‘ongebonden spiritualiteit’ te onderzoeken mede op grond van de adviezen van CLL en de CAB
  - de regiegroep te verzoeken onderzoek te doen in hoeverre de spiritueel ongebonden cliënten voldoende bediend kunnen worden door gebonden Geestelijk Verzorgers en of dat nog bijzondere implicaties heeft
  - te spreken met vertegenwoordigers van Islamitische, Joodse en Hindoe zedende instanties
  - te spreken met vertegenwoordigers van Albert Camus,
  - te spreken met vertegenwoordigers van de verschillende academische opleidingen
  - verder te bezien met welke partijen daarnaast nog overleg nodig is om te kunnen komen tot het einddoel van verbeterde wetgeving en titelbescherming in een bestel dat door alle partijen kan worden gedragen
- de regiegroep te laten bezien welke rol het beroepsregister op de centrale punten bevoegdheid en bekwaamheid kan spelen
- de VGVZ streeft ernaar om het einddoel van verbeterde wetgeving en titelbescherming in de lopende beleidsplanperiode (tot 2013) te bereiken in samenspraak met alle partijen en zal dit streven in de Regiegroep inbrengen
- Er wordt jaarlijks op transparante wijze aan de ledenvergadering van de VGVZ verantwoording afgelegd over vorderingen van de regiegroep. Het eindvoorstel van de regiegroep ten aanzien van de borging van ambtelijkheid van de geestelijk verzorging in de zorg wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de ledenvergadering. Gestreefd wordt dit uiterlijk te doen in de jaarvergadering 2013 of zoveel eerder als mogelijk’

7 juni 2010, Amsterdam

Algemene Leden Vergadering van de Vereniging van Geestelijk Verzorgers in Zorginstellingen

